Сборник съдебна практика

РЕШЕНИЕ НА СЪДА (шести състав)

19 ноември 2020 година*

„Преюдициално запитване — Пространство на свобода, сигурност и правосъдие — Политика относно убежището — Директива 2011/95/ЕС — Условия за предоставяне на статут на бежанец — Отказ да бъде отбита военна служба — Член 9, параграф 2, буква д) — Право на държавата на произход, което не предвижда право на отказ от военна служба по причини на съвестта — Закрила на лицата, които са избрали своята държава на произход след изтичане на срока на отлагане на военната служба — Член 9, параграф 3 — Връзка между мотивите, посочени в член 10 от тази директива, и наказателното преследване и наказанията, посочени в член 9, параграф 2, буква д) от същата директива — Доказване“

По дело C-238/19

с предмет преюдициално запитване, отправено на основание член 267 ДФЕС от Verwaltungsgericht Hannover (Административен съд Хановер, Германия) с акт от 7 март 2019 г., постъпил в Съда на 20 март 2019 г., в рамките на производство по дело

EZ

срещу

Bundesrepublik Deutschland,

СЪДЪТ (шести състав),

състоящ се от: J.–C. Bonichot (докладчик), председател на първи състав, изпълняващ функцията на председател на състава, C. Toader и M. Safjan, съдии,

генерален адвокат: E. Sharpston,

секретар: R. Schiano, администратор,

предвид изложеното в писмената фаза на производството и в съдебното заседание от 5 март 2020 г.,

като има предвид становищата, представени:

– за EZ, от S. Schröder, Rechtsanwältin,

– за Bundesrepublik Deutschland, от A. Horlamus, в качеството на представител,

– за германското правителство, от R. Kanitz, в качеството на представител,

* Език на производството: немски.

– за Европейската комисия, от S. Grünheid и M. Condou-Durande, в качеството на представители,

след като изслуша заключението на генералния адвокат, представено в съдебното заседание от 28 май 2020 г.,

постанови настоящото

Решение

1 Преюдициалното запитване се отнася до тълкуването на член 9, параграф 2, буква д) и параграф 3 от Директива 2011/95/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 13 декември 2011 година относно стандарти за определянето на граждани на трети държави или лица без гражданство като лица, на които е предоставена международна закрила, за единния статут на бежанците или на лицата, които отговарят на условията за субсидиарна закрила, както и за съдържанието на предоставената закрила (ОВ L 337, 2011 г., стр. 9).

2 Запитването е отправено в рамките на спор между EZ, сирийски гражданин, и Bundesrepublik Deutschland (Федерална република Германия) по повод на решението на Bundesamt für Migration und Flüchtlinge (Федерална служба по въпросите на миграцията и бежанците, Германия) да му откаже статут на бежанец.

Правна уредба

Женевската конвенция

3 Съгласно член 1, раздел А от Конвенцията за статута на бежанците, подписана в Женева на 28 юли 1951 г. (Recueil des traités des Nations unies, том 189, стр. 150, № 2545 (1954) и влязла в сила на 22 април 1954 г., допълнена с Протокола за статута на бежанците, подписан в Ню Йорк на 31 януари 1967 г., влязъл в сила на 4 октомври 1967 г. (наричана по-нататък „Женевската конвенция“):

„За целите на тази конвенция терминът „бежанец“ се прилага към всяко лице, което:

[…]

(2) […] при основателни опасения от преследване по причина на раса, религия, националност, принадлежност към определена социална група или политически убеждения, се намира извън страната, чийто гражданин то е, и не може да се ползва от закрилата на тази страна, или не желае да се ползва от такава закрила поради тези опасения; или, бидейки без гражданство и намирайки се извън страната на своето предишно обичайно местоживеене в резултат на подобни събития, не може да се завърне или, поради такива опасения, не желае да се завърне в нея.

[…]“.

Директива 2011/95

4 Съображения 2, 4, 12, 24 и 29 от Директива 2011/95 гласят:

„(2) Общата политика в областта на убежището, включваща Обща европейска система за убежище, представлява съставен елемент на целта на Европейския съюз за постепенното създаване на пространство на свобода, сигурност и правосъдие, открито за онези, които, подтикнати от обстоятелствата, търсят по законен начин закрила в Съюза.

[…]

(4) Женевската конвенция […] [представлява] крайъгълен камък на международноправния режим за закрила на бежанците.

[…]

(12) Основната цел на настоящата директива е, от една страна, да гарантира прилагането от държавите членки на общи критерии за определяне на лицата, които реално се нуждаят от международна закрила, и от друга страна, да гарантира минимално равнище на обезщетения за тези лица във всички държави членки.

[…]

(24) Необходимо е да се въведат общи критерии за признаване на статут на бежанец на лицата, подали молба за убежище по смисъла на член 1 от Женевската конвенция.

[…]

(29) Едно от условията за признаването на статут на бежанец по смисъла на член 1, буква А от Женевската конвенция е наличието на причинно-следствена връзка между причините за преследване, а именно раса, религия, националност, политическо мнение или принадлежност към определена социална група, и актовете на преследване или липсата на закрила срещу такива актове“.

5 Съгласно член 2, буква г) от тази директива за целите на същата „бежанец“ е всеки гражданин на трета страна, който поради основателните си опасения от преследване по причина на своята раса, вероизповедание, националност, политическите си възгледи или принадлежността си към определена социална група се намира извън страната, чийто гражданин е той, и който не може или поради тези опасения не желае да се обърне за закрила към тази страна […]“.

6 Член 4 от посочената директива, който се съдържа в глава II от нея, озаглавена „Оценяване на молбите за международна закрила“, гласи:

„1. Държавите членки могат да преценят, че е задължение на молителя да представи във възможно най-кратък срок всички необходими елементи в подкрепа на своята молба за международна закрила. Държавата членка следва да оцени, в сътрудничество с молителя, елементите, свързани с молбата.

2. Елементите, посочени в параграф 1, се състоят от декларации на молителя и от всички документи, с които разполага молителят, за своята възраст, минало, включително и за свързаните с него роднини, самоличност, гражданство(а), държава(и), както и за мястото или местата на предишно пребиваване, предходни молби за убежище, за своя маршрут на пътуване, документи за пътуване, както и причини за подаване на молба за международна закрила.

3. Оценяването на молбата за международна закрила следва да бъде извършено за всеки отделен случай, като се вземат под внимание следните елементи:

а) всички относими факти, свързани с държавата на произход в момента на вземането на решение по молбата, включително законите и подзаконовите актове на държавата на произход, както и начинът на тяхното прилагане;

б) относими декларации и документи, представени от молителя, включително и информация, позволяваща да се определи дали молителят е бил или би могъл да бъде обект на преследване или на тежки посегателства;

в) индивидуалното положение и личните обстоятелства относно молителя, включително и фактори като неговото минало, пол и възраст, за да може да се определи, въз основа на личните обстоятелства относно молителя, дали действията, на които той е бил или рискува да бъде изложен, биха могли да бъдат считани за преследване или за тежки посегателства;

г) фактът дали след напускането на държавата на произход молителят е упражнявал дейности, чиято единствена или основна цел е била да се създадат необходимите условия, за да се подаде молба за международна закрила, с цел да се определи дали тези дейности биха го изложили на преследване или на тежки посегателства, ако той би се завърнал в тази държава;

д) дали е разумно да се смята, че молителят би могъл да се ползва от закрилата на друга държава, чието гражданство той би могъл да поиска.

4. Фактът, че молител вече е бил преследван или вече е понесъл тежко посегателство, или е бил обект на директни заплахи за подобно преследване или подобно посегателство, е сериозен признак за основателни опасения на молителя от преследване или от реален риск да понесе тежко посегателство, освен ако съществуват достатъчни основания да се смята, че такова преследване или тежко посегателство не би се повторило.

5. Когато държавите членки прилагат принципа, съгласно който молителят има задължение да обоснове молба за международна закрила, и когато определени аспекти на неговите декларации не са подкрепени с документи или други доказателства, тези аспекти не изискват потвърждение, когато са изпълнени следните условия:

а) молителят е положил реални усилия да обоснове своята молба;

б) всички относими елементи, с които молителят разполага, са били представени и е било дадено задоволително обяснение за липсата на останалите относими елементи;

в) декларациите на молителя са преценени за непротиворечиви и достоверни и не влизат в разрез с наличната и относима към неговия случай обща и конкретна информация;

г) молителят е подал молбата си за международна закрила във възможно най-ранния момент, освен ако молителят може да посочи определени причини за това, че не го е направил; и

д) общата достоверност на твърденията на молителя е установена“.

7 Член 9 от същата директива, озаглавен „Действия на преследване“, гласи:

„1. За да бъде разглеждан като действие на преследване по смисъла на член 1, буква А от Женевската конвенция, този акт трябва да:

а) е достатъчно сериозен по своето естество или по повторяемия си характер, за да представлява тежко нарушение на основните права на човека, и по-специално на правата, упражняването на които не е възможно да бъде ограничено по какъвто и да било начин по силата на член 15, параграф 2 от Европейската конвенция за защита на правата на човека и основните свободи[, подписана в Рим на 4 ноември 1950 г.]; или

б) представлява съвкупност от различни мерки, включително нарушения на правата на човека, която е достатъчно тежка, за да засегне отделното лице по начин, сравним с посоченото в буква а).

2. Действията на преследване по смисъла на параграф 1 могат да приемат, inter alia, следните форми:

[…]

д) наказателно преследване или наказания за отказ да бъде отбита военна служба в случай на военни действия, когато военната служба би предполагала извършването на престъпления или на деяния, попадащи в приложното поле на основанията за експулсиране, посочени в член 12, параграф 2;

[…]

3. В съответствие с член 2, буква г) между мотивите, посочени в член 10, и действията на преследване по параграф 1 от настоящия член или липсата на закрила срещу такива действия трябва да има връзка“.

8 Член 10 от Директива 2011/95 гласи следното:

„1. При оценяването на мотивите за преследване държавите членки вземат под внимание следните елементи:

[…]

д) понятието „политическо мнение“ обхваща по-специално мнение, идеи или убеждения по въпроси, свързани с потенциалните субекти на преследване, посочени в член 6, както и с техните политики или методи, независимо дали мнението, идеите или убежденията са били изразени в действия на молителя.

2. Когато се преценява основателността на опасенията от преследване на даден молител, фактът дали той действително притежава характеристиката, свързана с раса, религия, националност, принадлежност към определена социална група или с политическо мнение, която е в основата на преследването, е без значение, при положение че според субекта на преследването той притежава тази характеристика“.

9 Член 12 от посочената директива, озаглавен „Изключване“, предвижда в параграф 2:

„Гражданин на трети държава или лице без гражданство се изключва от кръга на бежанците, когато има сериозни основания да се счита, че съответното лице:

а) е извършило престъпление срещу мира, военно престъпление или престъпление срещу човечеството по смисъла на международните актове, съдържащи разпоредби относно тези престъпления;

[…]“.

Германското право

10 Член 3, озаглавен „Предоставяне на статут на бежанец“, от Asylgesetz (Закон за убежището) в редакцията му, приложима в главното производство (наричан по-нататък „AsylG“), предвижда:

„(1) Бежанец по смисъла на [Женевската конвенция]е чужденец, който:

1. поради основателни опасения от преследване, основано на раса, религия, националност, политически убеждения или принадлежност към определена социална група;

2. се намира извън държавата (държава на произход),
   а) чийто гражданин е, и който не може или поради тези опасения не желае да се обърне за закрила към тази държава,

[…]

(2) Не е бежанец по смисъла на параграф 1 чужденец, за когото са налице сериозни основания да се счита, че съответното лице:

1. е извършило престъпление срещу мира, военно престъпление или престъпление срещу човечеството по смисъла на международните актове, съдържащи разпоредби относно тези престъпления;

2. е извършило тежко престъпление от неполитически характер извън територията на страната, преди да бъде приет като бежанец, и по-специално жестоко действие, дори да се твърди, че е извършено с политическа цел; или

3. е признато за виновно в извършването на деяния, които противоречат на целите и принципите на Организацията на обединените нации.

[…]“.

11 Член 3a от AsylG, озаглавен „Действия на преследване“, предвижда:

„(1) За действие на преследване по смисъла на член 3, параграф 1 се счита за акт, който:

1. е достатъчно сериозен по своето естество или по повторяемия си характер, за да представлява тежко нарушение на основните права на човека, и по-специално на правата, упражняването на които не е възможно да бъде ограничено по какъвто и да било начин по силата на член 15, параграф 2 от Европейската конвенция за защита на правата на човека и основните свободи […]; или

2. представлява съвкупност от различни мерки, включително нарушения на правата на човека, която е достатъчно тежка, за да засегне отделното лице по начин, сравним с посоченото в точка 1 по-горе.

(2) Действията на преследване по смисъла на параграф 1 могат да приемат по-конкретно следните форми:

[…]

5. наказателно преследване или наказания за отказ да бъде отбита военна служба в случай на военни действия, когато военната служба би предполагала извършването на престъпления или на деяния, попадащи в приложното поле на основанията за експулсиране, посочени в член 3, параграф 2 от настоящия закон,

[…]

(3) Трябва да е налице връзка между мотивите за преследване, посочени в разпоредбите на член 3, параграф 1, точка 1 във връзка с член 3b, и действията, квалифицирани като действия на преследване по смисъла на параграфи 1 и 2 от настоящия член, или липсата на закрила срещу такива актове“.

12 Член 3b от AsylG, озаглавен „Мотиви за преследване“, предвижда:

„(1) При оценката на мотивите за преследване в приложение на член 3, параграф 1, точка 1 следва да се вземат предвид следните елементи:

[…]

5. понятието „политическо мнение“ обхваща по-специално мнение, идеи или убеждения по въпроси, свързани с потенциалните субекти на преследване, посочени в член 3c, както и с техните политики или методи, независимо дали мнението, идеите или убежденията са били изразени в действия на чужденеца.

(2) Когато се преценява основателността на опасенията от преследване на чужденеца, фактът дали той действително притежава характеристиката, свързана с раса, религия, националност, принадлежност към определена социална група или с политическо мнение, която е в основата на преследването, е без значение, при положение че според субекта на преследването той притежава тази характеристика“.

Спорът в главното производство и преюдициалните въпроси

13 Г-н EZ, сирийски гражданин, напуска страната си на 6 ноември 2014 г. Същият пристига в Германия на 5 септември 2015 г. и подава молба за убежище на 28 януари 2016 г.

14 Той посочва, че през ноември 2014 г. е избягал от Сирия, за да не отбива военната си служба, поради опасение от участие в гражданската война. Военната му служба е била отложена до февруари 2015 г., за да завърши университетското си образование.

15 На 11 април 2017 г. Федералната служба по въпросите на миграцията и бежанците му предоставя субсидиарна закрила, но отхвърля молбата му за убежище, с мотива че той самият не е бил подложен на преследване, което го е принудило да замине. Според този орган, доколкото е бягал само от участие в гражданската война, заинтересованият нямал основания да

се опасява от преследване, ако се завърне в Сирия. Във всеки случай не съществувала връзка между преследванията, от които се опасява, и мотивите за преследване, които могат да породят право на признаване на статут на бежанец.

16 На 1 май 2017 г. EZ подава жалба срещу това решение пред запитващата юрисдикция, Verwaltungsgericht Hannover (Административен съд Ханновер, Германия). EZ счита по същество, че тъй като е избягал от държавата си на произход, за да се освободи от задължението за военна служба, и е подал молба за убежище в Германия, е изложен на риск от преследване, което дава основание да му се предостави статут на бежанец.

17 Запитващата юрисдикция констатира, че липсва установена национална съдебна практика по отношение на молбите за убежище, подадени от призовани сирийци, които са избягали от своята държава, за да се отклонят от военната служба, и поради това са изложени на наказателно преследване или наказания, ако се върнат в държавата си.

18 При тези условия Verwaltungsgericht Hannover (Административен съд Ханновер) решава да спре производството по делото и да постави на Съда следните преюдициални въпроси:

„1) Трябва ли член 9, параграф 2, буква д) от [Директива 2011/95] да се тълкува в смисъл, че „отказ[ът] да бъде отбита военна служба в случай на военни действия“, не изисква засегнатото лице да е направило този отказ в официално производство за отказ, когато правото на държавата по произход не предвижда право на отказ от военна служба?

2) При утвърдителен отговор на първия въпрос: закриля ли член 9, параграф 2, буква д) от Директива [2011/95] с израза „отказ да бъде отбита военна служба в случай на военни действия“ и лица, които след изтичане на срока на отлагане на военната служба не се явяват пред военната администрация на държавата по произход и чрез бягство се отклоняват от задължителното набиране за военна служба?

3) При утвърдителен отговор на втория въпрос: трябва ли член 9, параграф 2, буква д) от [Директива 2011/95] да се тълкува в смисъл, че за задължено за военна служба лице, което не знае бъдещото си военно разпределение, военната служба сама по себе си „би предполагала“, пряко или непряко, „извършването на престъпления или на деяния, попадащи в приложното поле на основанията за експулсиране, посочени в член 12, параграф 2“, тъй като въоръжените сили в неговата държава по произход многократно и системно извършват такива престъпления или действия, като използват наборни военнослужещи?

4) Трябва ли член 9, параграф 3 от Директива [2011/95] да се тълкува в смисъл, че дори при преследване по член 9, параграф 2, буква д), в съответствие с член 2, буква г) между мотивите, посочени в член 10, и действията на преследване по член 9, параграфи 1 и 2 или липсата на закрила срещу такива действия трябва да има връзка?

5) При утвърдителен отговор на четвъртия въпрос: трябва ли да се приеме, че връзката по смисъла на член 9, параграф 3 във връзка с член 2, буква г) от [Директива 2011/95] между преследването поради наказателно преследване или наказания за отказ да бъде отбита военна служба и мотивите за преследване вече е налице, когато наказателното преследване или наказанията се свързват с отказа?“.

По преюдициалните въпроси

Предварителни бележки

19 Важно е да се припомни, на първо място, че съгласно съображения 4 и 12 от Директива 2011/95 Женевската конвенция представлява крайъгълен камък на международноправния режим за закрила на бежанците и че тази директива е приета по-специално с цел всички държави членки да прилагат общи критерии за определяне на лицата, които реално се нуждаят от международна закрила.

20 При това положение разпоредбите на Директива 2011/95 трябва да се тълкуват в светлината на нейната обща структура и нейните цели при зачитане на Женевската конвенция и другите относими договори, посочени в член 78, параграф 1 ДФЕС. Както произтича от съображение 16 от тази директива, тълкуването трябва също така да зачита правата, признати в Хартата на основните права на Европейския съюз (вж. в този смисъл решение от 26 февруари 2015 г., Shepherd, C-472/13, EU:C:2015:117, т. 23 и цитираната съдебна практика).

21 Следва да се припомни, на второ място, че съгласно член 2, буква г) от Директива 2011/95 бежанецът по-специално е гражданин на трета държава, който се намира извън държавата, на която е гражданин, „поради основателни опасения от преследване“, основано на неговата раса, вероизповедание, националност, политическите му възгледи или принадлежността му към определена социална група, и който не може или „поради тези опасения“ не желае да се обърне за „закрила“ към тази държава. В този смисъл поради съществуващи в държавата на произход на съответния гражданин обстоятелства той трябва да е изправен пред основателни опасения от преследване, насочено срещу него, най-малко поради един от петте мотива, изброени в тази директива и Женевската конвенция (вж. в този смисъл решение от 26 февруари 2015 г., Shepherd, C-472/13, EU:C:2015:117, т. 24 и цитираната съдебна практика).

22 На трето място, трябва да се подчертае, че член 9 от Директива 2011/95 определя елементите, които позволяват дадени действия да се приемат за преследване по смисъла на член 1, раздел А от Женевската конвенция. В това отношение член 9, параграф 1, буква а) от тази директива уточнява, че съответните действия трябва да бъдат достатъчно сериозни по естество или по повторяемия си характер, за да представляват тежко нарушение на основните права на човека, и по-конкретно на абсолютните права, за които няма никаква възможност за дерогация по силата на член 15, параграф 2 от Европейската конвенция за защита на правата на човека и основните свободи. Освен това член 9, параграф 1, буква б) от посочената директива уточнява, че за преследване трябва да се счита и съвкупност от различни мерки, включително нарушения на правата на човека, които са достатъчно тежки, за да засегнат индивида по начин, сравним с посоченото в член 9, параграф 1, буква а) от същата директива. От тези разпоредби следва, че за да бъде преследване по смисъла на член 1, раздел А от Женевската конвенция, нарушението на основните права трябва да достигне до определена степен на тежест (вж. в този смисъл решение от 26 февруари 2015 г., Shepherd, C-472/13, EU:C:2015:117, т. 25 и цитираната съдебна практика).

23 На четвърто място, важно е да се отбележи, че по силата на член 4, параграф 3, букви а)—в) от Директива 2011/95 при оценяването на молбата за международна закрила на лично основание следва да се вземат под внимание всички относими факти, свързани с държавата на произход в момента на вземането на решение по молбата, относими информации и документи, представени от молителя, както и неговият личен статут и личното му положение.

24 Именно в светлината на тези съображения следва да се тълкуват разпоредбите на член 9, параграф 2, буква д) от Директива 2011/95, съгласно които действията на преследване по смисъла на параграф 1 от този член могат по-специално да бъдат под формата на наказателно

преследване или наказание при отказ да бъде отбита военна служба в случай на военни действия, когато военната служба би предполагала извършването на престъпления или на деяния, попадащи в приложното поле на основанията за изключване, посочени в член 12, параграф 2.

25 Освен това по отношение на делото в главното производство от предоставената от запитващата юрисдикция информация е видно, че престъпленията, които EZ е можел да бъде принуден да извърши като новобранец в рамките на сирийската гражданска война, са „военни престъпления“ или „престъпления против човечеството“, посочени в член 12, параграф 2, буква а) от Директива 2011/95.

По първия и втория въпрос

26 С първите си два въпроса, които следва да се разгледат заедно, запитващата юрисдикция иска по същество да се установи дали член 9, параграф 2, буква д) от Директива 2011/95 трябва да се тълкува в смисъл, че когато правото на държавата по произход не предвижда възможност да се откаже изпълнение на военната служба, посочената разпоредба не допуска този отказ да бъде установен в положение, при което съответното лице не е предявило формално отказа си съгласно конкретна процедура и е избягало от своята държава на произход, без да се яви пред военната администрация.

27 Съгласно член 9, параграф 2, буква д) от Директива 2011/95 действията на преследване, на които твърди, че е изложено лицето, което иска да му бъде признато качеството на бежанец на основание на тази разпоредба, трябва да произтичат от отказа му да отбие военната служба. Следователно този отказ трябва да е единственият начин, позволяващ на заинтересованото лице да избегне участието в престъпленията, посочени в член 12, параграф 2, буква а) от същата директива (вж. в този смисъл решение от 26 февруари 2015 г., Shepherd, C-472/13, EU:C:2015:117, т. 44).

28 От това следва, че обстоятелството, че търсещият убежище не е използвал процедура по общия ред за отказ от военна служба, изключва всякаква закрила по член 9, параграф 2, буква д) от Директива 2011/95, освен ако същият докаже, че не е имал достъп до никаква процедура от такова естество в неговото конкретно положение (вж. в този смисъл решение от 26 февруари 2015 г., Shepherd, C-472/13, EU:C:2015:117, т. 45).

29 По-специално, когато възможността да се откаже изпълнение на военната служба, не е предвидена в правото на държавата по произход и следователно не съществува никаква процедура за тази цел, не може да се изисква от отклонилия се от военна служба да предяви формално отказа си съгласно определена процедура.

30 Освен това в тази хипотеза с оглед на незаконосъобразния характер на този отказ съгласно правото на държавата по произход и на наказателното преследване и наказанията, на които би бил изложен неговият автор, не може разумно да се очаква от последния да е изразил отказа си пред военната администрация.

31 Тези обстоятелства обаче не са достатъчни, за да се установи реалността на отказа на заинтересованото лице да изпълнява военната си служба. Съгласно член 4, параграф 3, букви а)—в) от Директива 2011/95 действителността на отказа, както и другите данни, представени в подкрепа на молбата за международна закрила, следва да се оценяват, като се вземат предвид всички относими факти, свързани с държавата на произход към момента на вземането на решение по молбата, относимите декларации и документи, представени от молителя, както и неговият личен статут и личното му положение, както бе припомнено в точка 23 от настоящото решение.

32 Следователно член 9, параграф 2, буква д) от Директива 2011/95 трябва да се тълкува в смисъл, че когато правото на държавата по произход не предвижда възможност да се откаже изпълнение на военната служба, тази разпоредба допуска отказът да бъде установен в положение, при което съответното лице не е предявило формално отказа си съгласно конкретна процедура и е избягало от своята държава на произход, без да се яви пред военната администрация.

По третия въпрос

33 С третия си въпрос запитващата юрисдикция иска по същество да се установи дали член 9, параграф 2, буква д) от Директива 2011/95 трябва да се тълкува в смисъл, че за наборник, който отказва да отбие военната си служба в случай на военни действия, но не знае бъдещото си военно разпределение, изпълнението на военната служба само по себе си предполага извършването на престъпления или на деяния, посочени в член 12, параграф 2, тъй като въоръжените сили в неговата държава по произход многократно и системно извършват такива престъпления или деяния, като използват наборни военнослужещи?

34 Единствено националните органи могат да преценят, под контрола на съда, дали изпълнението на военната служба от молителя, който иска да му бъде предоставен статут на бежанец на основание член 9, параграф 2, буква д) от Директива 2011/95, непременно или поне твърде вероятно би довело до това последният да извърши престъпленията, посочени в член 12, параграф 2 от същата директива (вж. в този смисъл решение от 26 февруари 2015 г., Shepherd, C-472/13, EU:C:2015:117, т. 40).

35 Тази преценка на фактите трябва да се основава на съвкупност от улики, която е от естество да установи, с оглед на всички разглеждани обстоятелства, и по-конкретно на относимите факти, свързани с държавата на произход към момента на вземането на решение по молбата, както и на личния статут и личното положение на молителя, че цялостното положение прави правдоподобно извършването на твърдените престъпления (вж. в този смисъл решение от 26 февруари 2015 г., Shepherd, C-472/13, EU:C:2015:117, т. 46).

36 Освен това Съдът е постановил, че не са изключени по принцип ситуации, в които молителят участва само косвено в извършването на такива престъпления, защото в частност той не се числи към бойните части, а например е разпределен в логистична или помощна единица (вж. в този смисъл решение от 26 февруари 2015 г., Shepherd, C-472/13, EU:C:2015:117, т. 37).

37 В сирийския контекст на обща гражданска война, който е преобладавал към момента на произнасяне по искането на заинтересованото лице, а именно през април 2017 г., и по-специално с оглед на многократното и системното извършване на военни престъпления от сирийската армия, включително от единиците, съставени от наборни военнослужещи, широко документирани според запитващата юрисдикция, вероятността наборникът да участва пряко или непряко в извършването на разглежданите престъпления, независимо от военното му разпределение, изглежда много голяма, което запитваща юрисдикция трябва да провери.

38 Следователно член 9, параграф 2, буква д) от Директива 2011/95 трябва да се тълкува в смисъл, че в контекст на обща гражданска война, характеризираща се с многократно и системно извършване на посочените в член 12, параграф 2 от същата директива престъпления или деяния от армията чрез използване на наборни военнослужещи, за наборник, който отказва да отбие военната си служба в случай на военни действия, но не знае бъдещото си военно разпределение, изпълнението на военната служба предполага извършването на такива престъпления или деяния, независимо от военно разпределение.

По четвъртия въпрос

39 С четвъртия си въпрос запитващата юрисдикция по същество иска да се установи дали член 9, параграф 3 от Директива 2011/95 трябва да се тълкува в смисъл, че трябва да е налице връзка между мотивите, посочени в член 10 от тази директива, и наказателното преследване и наказанията по член 9, параграф 2, буква д) от същата директива.

40 На този въпрос следва да се отговори с оглед не само на текста на посочения член 9, но и на неговия контекст, както и на намерението на законодателя на Съюза.

41 На първо място, съгласно текста на член 9, параграф 3 от Директива 2011/95 трябва да е налице връзка между мотивите, посочени в член 10 от тази директива, и действията на преследване по смисъла на 9, параграф 1 от същата или липсата на закрила срещу такива действия. Член 9, параграф 2 от посочената директива обаче съдържа примерен списък на действия на преследване по смисъла на параграф 1 от същия член. Следователно изискването за наличие на връзка между мотивите, посочени в член 10, и действията на преследване по смисъла на член 9, параграф 1 важи конкретно за действията на преследване, изброени в член 9, параграф 2, включително посочените в буква д) от тази разпоредба.

42 На второ място, това тълкуване е съвместимо със самото определение за бежанец в член 2, буква г) от Директива 2011/95, а именно гражданин на трета държава или лице без гражданство, който/което има основателни опасения от преследване на основание на един от петте мотива, посочени в член 10 от директивата, и не може или поради тези опасения не желае да се обърне за закрила към държава на своето предишно обичайно местоживеене.

43 На трето място, както се посочва в съображение 24 от Директива 2011/95, тя има за цел приемането на общи критерии за признаване на статута на бежанец по смисъла на Женевската конвенция. Следователно съгласно разпоредбите на член 1, раздел А, точка 2) от посочената конвенция тази директива ограничава правото на убежище до лицата, които основателно се опасяват от преследване по причина на своята раса, вероизповедание, националност, принадлежност към определена социална група или политически убеждения, както е видно и от съображение 29 от Директивата.

44 С оглед на гореизложеното член 9, параграф 3 от Директива 2011/95 трябва да се тълкува в смисъл, че изисква да е налице връзка между мотивите, посочени в член 10 от тази директива, и наказателното преследване и наказанията по член 9, параграф 2, буква д) от посочената директива.

По петия въпрос

45 С петия си въпрос запитващата юрисдикция по същество иска да се установи дали разпоредбите на член 9, параграф 2, буква д) във връзка с член 9, параграф 3 от Директива 2011/95 трябва да се тълкуват в смисъл, че наличието на връзка между мотивите, посочени в член 2, буква г) и член 10 от тази директива, и наказателното преследване и наказанията при отказ да се отбие военна служба, посочени в член 9, параграф 2, буква д) от същата директива, трябва да се счита за установено единствено поради факта че наказателното преследване и наказанията са свързани с този отказ.

46 Най-напред следва да се отбележи, че като посочва наказателно преследване или наказания за отказ да бъде отбита военна служба в случай на военни действия, когато военната служба би предполагала извършването на престъпления или на деяния, попадащи в приложното поле на основанията за изключване, посочени в член 12, параграф 2 от Директива 2011/95, член 9, параграф 2, буква д) от последната определя някои актове на преследване с оглед на мотива и

че този мотив се различава от изчерпателно изброените в член 2, буква г) и в член 10 от тази директива, а именно раса, религия, националност, политическо мнение или принадлежност към определена социална група.

47 Несъмнено в много случаи отказът да се изпълнява военната служба, е израз на политически възгледи, независимо дали се изразява в отхвърляне на каквато и да е употреба на военната сила, или в противопоставяне на политиката или методите на органите на държавата на произход, на религиозните убеждения, или пък е мотивиран от принадлежността към определена социална група. В тези случаи действията на преследване, до които може да доведе този отказ, също могат да се свържат с посочените мотиви.

48 Както обаче отбелязва генералният адвокат в точка 67 от заключението си, отказът от военната служба може да има и различни мотиви от посочените по-горе пет мотива за преследване. Той може да бъде мотивиран по-специално от страх от излагане на опасностите, свързани с изпълнението на военната служба в контекста на въоръжен конфликт.

49 Следователно, ако се приеме, че отказът да се отбие военна служба при условията, определени в член 9, параграф 2, буква д) от Директива 2011/95, при всички случаи е свързан с един от петте мотива за преследване, предвидени в Женевската конвенция, това всъщност ще означава към тези мотиви да се добавят други мотиви за преследване и така да се разшири приложното поле на тази директива спрямо това на Женевската конвенция. Подобно тълкуване обаче би противоречало на ясното намерение на законодателя на Съюза, изложено в съображение 24 от посочената директива, да хармонизира в рамките на Съюза прилагането на статута на бежанец по смисъла на Женевската конвенция.

50 Ето защо наличието на връзка между поне един от посочените в член 10 от тази директива мотиви за преследване и наказателното преследване и наказанията по член 9, параграф 2, буква д) от нея, не може да се счита за установено, нито следователно да бъде изключено от контрола на националните органи, на които е възложено оценяването на молбата за международна закрила.

51 Този извод се потвърждава от правилата за оценяване на молбите за международна закрила, предвидени в Директива 2011/95.

52 Всъщност член 4, параграф 1 от тази директива предвижда, че държавите членки могат да преценят, че молителите трябва да представят във възможно най-кратък срок всички необходими елементи в подкрепа на своята молба за международна закрила. При все това декларациите на кандидат за международна закрила са само отправна точка на процедурата по оценяване на фактите и обстоятелствата, проведена от компетентните органи (вж. в този смисъл решение от 25 януари 2018 г., F, C-473/16, EU:C:2018:36, т. 28). Същата разпоредба предвижда, че държавата членка следва да оцени, в сътрудничество с молителя, елементите, свързани с молбата му.

53 Сред релевантните елементи, подлежащи на оценяване от компетентните национални органи, член 4, параграф 2 от Директива 2011/95 споменава „причините за подаване на молба за международна закрила“, които задължително включват мотива на действията на преследване, на които молителят твърди, че е изложен. Следователно да се приеме без разглеждане, че наказателното преследване и наказанията за отказ да се отбие военната служба при обстоятелствата, посочени в член 9, параграф 2, буква д) от тази директива, са свързани с един от петте мотива за преследване, възприети в Женевската конвенция, би означавало да се изключи от контрола на компетентните органи съществен елемент от „причините за подаване на молба за международна закрила“, противно на предвиденото в член 4, параграф 2 от посочената директива.

54 Все пак не може да се приеме, че търсещото международна закрила лице трябва да докаже връзката между мотивите, посочени в член 2, буква г) и член 10 от Директива 2011/95, и наказателното преследване и наказанията, на които е изложено поради отказа му да отбие военната служба при условията, посочени в член 9, параграф 2, буква д) от тази директива.

55 Всъщност, такава тежест на доказване ще противоречи на правилата за оценяване на молбите за международна закрила, предвидени в член 4 от Директива 2011/95. От една страна, както бе припомнено в точка 52 от настоящото решение, член 4, параграф 1 от тази директива допуска само държавите членки да наложат на молителя тежестта да „представи във възможно най-кратък срок всички необходими елементи в подкрепа на своята молба за международна закрила“ и възлагат на сезираната държава членка да оцени релевантните елементи от молбата. От друга страна, както отбелязва генералният адвокат в точка 70 от заключението си, член 4, параграф 5 от Директива 2011/95 отчита, че молителят невинаги може да бъде в състояние да обоснове искането си с документи или други доказателства, и изброява кумулативните условия, при които такива доказателства не се изискват. В това отношение основанията за отказ да се отбие военна служба и следователно за наказателното преследване във връзка с него представляват субективни елементи на молбата, за които може да е особено трудно да се представи пряко доказателство.

56 При тези условия компетентните национални органи следва да преценят с оглед на всички обстоятелства, посочени от кандидата за международна закрила, правдоподобността на връзката между мотивите, посочени в член 2, буква г) и член 10 от Директива 2011/95, и наказателното преследване и наказанията, наложени при отказ да се отбие военната служба при условията, посочени в член 9, параграф 2, буква д) от същата директива.

57 В това отношение следва да се подчертае, че съществува силна презумпция, че отказът да се отбие военната служба при условията, уточнени в член 9, параграф 2, буква д) от тази директива, е свързан с едно от петте основания, припомнени в член 10 от същата.

58 На първо място, като уточнява мотива на действията на преследване, посочени в член 9, параграф 2, буква д) от Директива 2011/95, законодателят на Съюза очевидно не е възнамерявал да затрудни получаването на статут на бежанец от лицата, оказали военна служба поради убежденията си, като постави допълнително условие за получаването на този статут, а напротив, е приел, че този мотив за преследване по принцип е свързан с поне един от петте мотива за преследване, пораждащи право на статут на бежанец. Всъщност специалното упоменаване в Директивата на лицата, оказали военна служба поради убежденията си, когато изпълнението на военната служба би задължило последните да извършват престъпления против мира, военни престъпления или престъпления против човечеството, е в пълно съответствие с предвиденото в член 12 от Директивата изключване от статута на бежанец на извършителите на посочените по-горе престъпления.

59 На второ място, както отбелязва генералният адвокат в точка 75 от заключението си, отказът да се отбие военна служба, особено когато е наказуем с тежки санкции, позволява да се предположи, че е налице силен конфликт на ценности и политически или религиозни възгледи между заинтересованото лице и органите на държавата на произход.

60 На трето място, в контекста на въоръжен конфликт, особено на гражданска война, и при липсата на законоустановена възможност за отклоняване от военните задължения много вероятно е отказът да се отбие военна служба, да се тълкува от властите като акт на политическо противопоставяне, независимо от евентуално по-комплексните лични мотиви на заинтересованото лице. В това отношение член 10, параграф 2 от Директива 2011/95 предвижда, че „[к]огато се преценява основателността на опасенията от преследване на даден молител, фактът дали той действително притежава характеристиката, свързана с раса, религия,

националност, принадлежност към определена социална група или с политическо мнение, която е в основата на преследването, е без значение, при положение че според субекта на преследването той притежава тази характеристика“.

61 От изложеното по-горе следва, че член 9, параграф 2, буква д) във връзка с член 9, параграф 3 от Директива 2011/95 трябва да се тълкува в смисъл, че наличието на връзка между мотивите, посочени в член 2, буква г) и член 10 от тази директива, и наказателното преследване и наказанията при отказ да се отбие военната служба, посочени в член 9, параграф 2, буква д) от посочената директива, не може да се счита за установено единствено поради факта че наказателното преследване и наказанията са свързани с този отказ. Въпреки това съществува силна презумпция, че отказът да се отбие военната служба при условията, уточнени в член 9, параграф 2, буква д) от същата директива, е свързан с едно от петте основания, припомнени в член 10 от нея. Компетентните национални органи следва да проверят правдоподобността на тази връзка с оглед на всички разглеждани обстоятелства.

По съдебните разноски

62 С оглед на обстоятелството, че за страните по главното производство настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред запитващата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноски. Разходите, направени за представяне на становища пред Съда, различни от тези на посочените страни, не подлежат на възстановяване.

По изложените съображения Съдът (шести състав) реши:

1) Член 9, параграф 2, буква д) от Директива 2011/95/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 13 декември 2011 г. относно стандарти за определянето на граждани на трети държави или лица без гражданство като лица, на които е предоставена международна закрила, за единния статут на бежанците или на лицата, които отговарят на условията за субсидиарна закрила, както и за съдържанието на предоставената закрила, трябва да се тълкува в смисъл, че когато правото на държавата по произход не предвижда възможност да се откаже изпълнение на военната служба, тази разпоредба допуска отказът да бъде установен в положение, при което съответното лице не е предявило формално отказа си съгласно конкретна процедура и е избягало от своята държава на произход, без да се яви пред военната администрация.

2) Член 9, параграф 2, буква д) от Директива 2011/95 трябва да се тълкува в смисъл, че в контекст на обща гражданска война, характеризираща се с многократно и системно извършване на посочените в член 12, параграф 2 от същата директива престъпления или деяния от армията чрез използване на наборни военнослужещи, за наборник, който отказва да отбие военната си служба в случай на военни действия, но не знае бъдещото си военно разпределение, изпълнението на военната служба предполага извършването на такива престъпления или деяния, независимо от военно разпределение.

3) Член 9, параграф 3 от Директива 2011/95 трябва да се тълкува в смисъл, че изисква да е налице връзка между мотивите, посочени в член 10 от тази директива, и наказателното преследване и наказанията по член 9, параграф 2, буква д) от посочената директива.

4) Член 9, параграф 2, буква д) във връзка с член 9, параграф 3 от Директива 2011/95 трябва да се тълкува в смисъл, че наличието на връзка между мотивите, посочени в член 2, буква г) и член 10 от тази директива, и наказателното преследване и наказанията при отказ да се отбие военната служба, посочени в член 9, параграф 2,

буква д) от посочената директива, не може да се счита за установено единствено поради факта че наказателното преследване и наказанията са свързани с този отказ. Въпреки това съществува силна презумпция, че отказът да се отбие военната служба при условията, уточнени в член 9, параграф 2, буква д) от същата директива, е свързан с едно от петте основания, припомнени в член 10 от нея. Компетентните национални органи следва да проверят правдоподобността на тази връзка с оглед на всички разглеждани обстоятелства.

Подписи